

Валерія Радзивілюк

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри економічного права
та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9562-8735>
www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57205677838
vradziv@hotmail.com

DOI: 10.33498/Юшн-2022-05-081

УДК 346.1.:347.736

МІСЦЕ МИРОВОЇ УГОДИ ПРИ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ (БАНКРУТСТВІ)

АНОТАЦІЯ. Інтеграційні процеси викликали величезний інтерес не тільки до законодавчих актів європейських країн, положення яких регламентують відносини банкрутства, неспроможності, конкурсу, до дослідження погодженого розвитку у сфері правової регламентації названих відносин, а й до джерел права, які існували в історичному минулому та були присвячені цим питанням. Сприяє зазначеному інтересу єдине торговельно-економічне коріння та ділові звичаї, на ґрунті яких зародилося та отримало свій подальший розвиток європейське право банкрутства.

Прагнення України стати повноправним членом Європейського Співтовариства, процеси європейської інтеграції обумовлюють не тільки розробку нових нормативних актів, а й вдосконалення вже існуючих, які більше відповідають вимогам сьогодення. Національне право банкрутства та Кодекс України з процедур банкрутства (КУзПБ) як основна зовнішня форма його юридично-офіційного буття є складовою правової європейської культури, про це свідчить і сучасний стан європейського законодавства, положення якого регламентують ті відносини, які у нас отримали назву відносин банкрутства.

Дослідження положень зарубіжного законодавства про банкрутство, неспроможність, конкурсного законодавства дає змогу дійти певного висновку. Зокрема, стосовно того, що до тенденцій правового регулювання відносин, пов'язаних із неплатоспроможністю, які почали яскраво проявлятися та стали особливо очевидними у минулому столітті, слід, безумовно, підкреслити зміщення акцентів у регулюванні зазначених відносин. Останнє відбувається у напрямі встановлення правовими засобами передумов для створення найбільш сприятливих умов для боржника з метою відновлення його платоспроможності та врегулювання боргів, що так чи інакше має місце практично в усіх країнах світу, особливо у країнах із розвинутою економікою.

Проте при зверненні до положень вітчизняного законодавства про банкрутство з'ясується, що без комплексного правового регулювання залишиться важливий інститут банкрутства – йдеться про мирову угоду, яка протягом двадцяти років була унормована законодавством про банкрутство.

До проблем, пов'язаних з унормуванням відносин банкрутства, процедур банкрутства, зокрема й такої судової процедури банкрутства, як мирова угода, зверта-

© Валерія Радзивілюк, 2022

лася низка вітчизняних науковців. Зокрема, О. Бірюков, А. Бутирський, І. Вечірко, В. Джуль, Б. Поляков, Р. Поляков, В. Радзивілюк, О. Рубан. Водночас праці зазначених науковців не були спеціально присвячені проблемам, унормування мирової угоди у КУзПБ. Саме тому виникла нагальна необхідність звернення до цього питання.

Мета статті – виявити підстави, проблеми та наслідки відмови українського законодавця від такої судової процедури банкрутства, як мирова угода; сформулювати пропозиції щодо вдосконалення законодавства України про банкрутство в частині проблем, що досліджуються.

Встановлено, що з ухвалення КУзПБ правова регламентація відносин, пов'язаних із неплатоспроможністю конкурентоспроможних суб'єктів, які мають статус юридичної особи, зазнала суттєвих змін. У зв'язку з цим актуальною є відповідь на запитання, чи міститься у нормах законодавства про банкрутство достатньо положень, що можуть сприяти вирішенню проблеми, які виникають у зв'язку та внаслідок неплатоспроможності такого роду боржників.

Авторка доходить висновку, що до загальносвітових тенденцій цього часу у сфері регламентації відносин банкрутства, неспроможності, конкурсу відносяться ті, які пов'язані з впровадженням до названого законодавства багатоваріантних можливостей запобігання банкрутству (неспроможності) боржника; наявний багатий європейський досвід правового регулювання мирової угоди в історичному минулому та нині; брак унормування національним законодавством судової мирової угоди сприятиме погіршенню правового становища боржника, порушенню одного з основних завдань регламентації названих відносин – забезпеченню балансу інтересів учасників правовідносин банкрутства.

Ключові слова: мирова угода; мирова угода у провадженні у справах про банкрутство; боржник; законодавство про банкрутство; судові процедури банкрутства.

Банкрутство є невід'ємним елементом розвитку ринкових відносин і складовою конкурентної боротьби, результатом яких може бути як ліквідація неплатоспроможного боржника, так і надання йому законодавчо визначених можливостей зберегти та відновити власну справу.

Судові процедури банкрутства, неспроможності, конкурсу, система традиційних правових заходів, що застосовуються у межах судового провадження, які передбачені законодавством про банкрутство, сприяють тому, що відбувається мінімізація негативного впливу на національну економіку процесів, пов'язаних із неплатоспроможністю учасників ринкового середовища тієї чи тієї країни, та пом'якшення наслідків, обумовлених змінами, які в економіці. Саме завдяки існуванню ефективних норм, які акумулює назване законодавство, не тільки задовольняються вимоги кредиторів, а й відновлюється платоспроможність суб'єктів економічних правовідносин, відбувається врегулювання їхніх боргів, а отже, оздоровлення національної економіки.

Проблеми, пов'язані з унормуванням процедур банкрутства, зокрема й такої судової процедури банкрутства, як мирова угода, були об'єктом наукового дослідження низки вітчизняних науковців. Зокрема, О. Бірю-

ков, А. Бутирський, І. Вечірко, В. Джузь, Б. Поляков, Р. Поляков, В. Радзивілюк, О. Рубан. Водночас їхні праці не були спеціально присвячені проблемам, пов'язаним із відсутністю унормування мирової угоди у Кодексі України з процедур банкрутства (далі – КУзПБ)¹. Нагальна необхідність звернення до цього питання вимагає комплексного та системного дослідження сучасних тенденцій, які прослідковуються в унормуванні процедур банкрута, неспроможності, конкурсу, їх історичного підґрунтя, наслідків відмови українського законодавця від такої судової процедури банкрутства, як мирова угода, що й обумовили актуальність досліджуваних проблем.

Теоретичні праці вітчизняних дослідників присвячені проблемам банкрутства. Питання, що стосуються права на життя у законодавстві України про банкрутство, судової мирової угоди досліджувалися лише в окремих аспектах, побіжно. Відтак комплексні дослідження зазначеного питання натепер відсутні.

Мета дослідження полягає в аналізі національного та зарубіжного законодавства про банкрутство, неспроможність, конкурсного законодавства як сучасного так і того, що діяло в минулому в частині унормування ним мирової угоди (її аналогів).

Відповідно до поставленої мети у дослідженні мають бути вирішені такі завдання:

- визначити важливість унормування мирової угоди як процедури банкрутства у вітчизняному законодавстві та її аналогів у законодавстві зарубіжному;
- визначити значення для сьогодення правової регламентації мирової угоди та її аналогів в історичній ретроспективі;
- з'ясувати, наскільки те становище, яке склалося у вітчизняному законодавстві про банкрутство, відповідає загальносвітовим тенденціям розвитку правового регулювання відносин банкрутства, неспроможності, конкурсу;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення законодавства України про банкрутство в частині досліджуваних питань.

Законодавству, яке регламентує відносини банкрутства, неспроможності, конкурсу притаманна така інтернаціональна риса, як його динамічність. Воно постійно змінюється і змінюється залежно від наявності низки економічних, політичних і багатьох інших факторів. Проте, як ми побачимо далі, не всі такі зміни ведуть до покращення правового регулювання відносин банкрутства.

З моменту започаткування правової регламентації відносин банкрутства в незалежній Україні концепція вітчизняного законодавства про

¹ Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>> (дата звернення: 10.04.2022).

банкрутство неодноразово зазнавала суттєвих змін, які, зокрема, стосувалися і підходу законодавця до унормування процедур банкрутства. При визначенні співвідношення у національному законодавстві про банкрутство ліквідаційних процедур і процедур, що мають на меті відновлення платоспроможності боржника та врегулювання його боргів, можна зробити висновок, до якої системи банкрутства воно відноситься.

Нині вітчизняне законодавство про банкрутство ‘має яскраво виражену прокредиторську спрямованість’².

Перший закон незалежної України “Про банкрутство” 1992 р.³ можна охарактеризувати як такий, що надавав явну перевагу кредиторам при застосуванні до боржника процедур банкрутства, перелік яких обмежувався лише двома процедурами. Насамперед до них відносилася ліквідаційна процедура банкрутства та тезисно регламентована процедура відновлення платоспроможності боржника – санація. Інших процедур запобігання банкрутству, зокрема й мирової угоди, названим законом не було передбачено. Отже, в його основу була покладена гіпертрофована прокредиторська концепція.

У 1999 р. була ухвалена друга редакція Закону України “Про банкрутство”⁴, яка мала назву “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”. А згодом, після 12 років чинності другої редакції Закону 1992 р. відбулося ухвалення його третьої редакції⁵.

Переваги названих редакцій Закону 1992 р. порівняно з його першою редакцією були безперечними. Пріоритетною метою правового регулювання відносин банкрутства було названо відновлення платоспроможності боржника, що знайшло своє відображення у багатьох законодавчих положеннях. Зокрема, була запроваджена більш ґрунтовна регламентація такої судової процедури відновлення платоспроможності боржника, як санація; передбачена можливість застосування до неплатоспроможного боржника позасудових процедур і заходів запобігання банкрутству, а до основних повноважень державного органу з питань банкрутства було віднесено здійснення державної політики щодо запобігання банкрутству, а також забезпечення умов реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника та ін.

Визначальною обставиною, з огляду на предмет дослідження, було те, що цими законодавчими актами унормувалася судова процедура

² В Радзивілюк, ‘Концептуальні зміни цільової спрямованості новітнього законодавства про банкрутство’ (2019) 8 Право України 117.

³ Про банкрутство: Закон України від 14 травня 1992 р. № 2343-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>> (дата звернення: 10.04.2022).

⁴ Про внесення змін до Закону України “Про банкрутство”: Закон України від 30 червня 1999 р. № 784-XIV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-14>> (дата звернення: 10.04.2022).

⁵ Про внесення змін до Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”: Закон України від 22 грудня 2011 р. № 4212-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4212-17>> (дата звернення: 10.04.2022).

мирової угоди, доти невідома законодавству про банкрутство незалежної України. Розширення кола процедур банкрутства альтернативних судовій ліквідаційній процедурі можна віднести до однієї з визначальних рис законодавства про банкрутство цього періоду його розвитку. У боржників з'явився новий, більш широкий спектр можливостей виходу з кризового фінансового становища, що відповідає загальносвітовим тенденціям у сфері регламентації відносин банкрутства, неспроможності, конкурсу.

Кардинальна реформа вітчизняного законодавства про банкрутство, що відбулася у 2018 р., мала своїм результатом ухвалення першого кодифікованого акта – КУзПБ, норми якого присвячені регламентації відносин банкрутства. Незважаючи на значну кількість прогресивних змін у правовому регулюванні відносин банкрутства КУзПБ, останній має суто прокредиторську спрямованість. До таких змін вкрай негативно характеру, на нашу думку, можна віднести відсутність унормування у ньому судової процедури мирової угоди.

Єдиним зрозумілим поясненням такого становища може слугувати недоліки унормування мирової угоди, до яких відносився й недосконалий механізм її практичної реалізації, що, зі свого боку, вплинуло на її застосування на практиці. Але це не є достатньою підставою відмови від унормування судової процедури мирової угоди.

Як слушно зазначає з цього приводу Б. Поляков, що на цей час найактуальнішим є питання про наявність у КУзПБ засобів для мирного вирішення фінансових проблем боржників у процедурі банкрутства, набір таких засобів виявився вельми вкрай обмеженим. У пошуках вирішення названої проблеми він пропонує звернутися до норм Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України)⁶, який передбачає застосування інституту мирової угоди у позовному провадженні, наголошуючи, що це 'дасть змогу учасникам процедури банкрутства боротися за виживання'⁷.

Однак судова практика свідчить про те, що при спробі застосовувати норми ГПК України, які унормовують мирову угоду у позовному провадженні, виявилися безрезультатними.

Так, суд апеляційної інстанції у постанові від 11 березня 2020 р. у справі № 910/26972/14⁸ погодився у цілому з висновком місцевого господарського суду про можливість укладення мирової угоди у процедурах банкрутства.

⁶ Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>> (дата звернення: 10.04.2022).

⁷ Б. Поляков, Р. Поляков, 'Міські квіти або Мирова угода у процедурі банкрутства' [2020] 13 (1467) Закон і бізнес <<https://zib.com.ua/ua/141984.html>> (дата звернення: 10.04.2022).

⁸ Постанова Північного апеляційного господарського суду від 11 березня 2020 р. у справі № 910/26972/14 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/88239020>> (дата звернення: 10.04.2022).

Верховний Суд скасував ці судові рішення та ухвалив нове – про відмову в затвердженні мирової угоди. З огляду на те, що

мирова угода в позовному провадженні є способом урегулювання спору між двома його сторонами, тоді як у справах про банкрутство правовідносини сторін характеризуються множинністю інтересів різних учасників справи. Саме тому законодавець передбачив особливі механізми врегулювання таких правовідносин у різних процедурах банкрутства, а в деяких випадках заборонив застосування певних механізмів позовного провадження щодо окремих процедур банкрутства.

На відміну від Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”, що передбачав можливість укладення мирової угоди у справі про банкрутство з наслідками прощення (списання) заборгованості кредиторів, які не давали згоди на таке прощення (списання) своїх боргів, та відповідну процедуру укладення такої угоди від імені кредиторів комітетом кредиторів боржника (статті 77-82 цього Закону в останній редакції до моменту втрати ним чинності 20 жовтня 2019 р.), у КУзПБ, введеному в дію на момент розгляду 2 грудня 2019 р. спільної заяви про затвердження мирової угоди, такої судової процедури банкрутства, як мирова угода, та порядку її укладення не встановлено⁹.

За встановлених судами обставин Верховний Суд дійшов висновку, що така мирова угода укладена з порушенням норм цивільного законодавства щодо прощення боргу кредитором боржнику (ст. 605 Цивільного кодексу України¹⁰) за правочином, який передбачає волевиявлення кредитора на таке прощення боргу, та законодавства про банкрутство (ст. 48 КУзПБ), оскільки комітет кредиторів боржника на час укладення мирової угоди уже не був наділений повноваженнями з підписання такої угоди від імені всіх кредиторів боржника. Незважаючи на те, що комітет кредиторів боржника продовжує виконувати функцію представника колективного інтересу конкурсних кредиторів боржника, таке представництво не є універсальним, а визначається обсягом повноважень, наданих КУзПБ¹¹.

Вважаємо, що зазначена позиція Верховного Суду є правильною. Правильною вона є з огляду на те, що інститут мирової угоди в позовному провадженні та мирова угода як судова процедура банкрутства у провадженні у справі про банкрутство має суттєві відмінності та характерні

⁹ Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 9 липня 2020 року у справі № 910/26972/14 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/90349380>> (дата звернення: 10.04.2022).

¹⁰ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>> (дата звернення: 10.04.2022).

¹¹ Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду щодо можливості укладення мирової угоди після введення в дію Кодексу з процедур банкрутства (24 липня 2020) Юридична Газета online <<https://yur-gazeta.com/golovna/postanova-kgs-vs-shchodo-mozhливosti-ukladennya-mirovoyo-ugodi-pislya-vvedennya-v-diyu-kodeksu-z-pro.html>> (дата звернення: 10.04.2022).

ознаки, що не збігаються. Вони обумовлені своєрідною правовою природою відносин банкрутства.

Мирова угода у вітчизняному законодавстві про банкрутство була унормована не кращим чином, що, зі свого боку, негативно позначалося на бажанні застосувати її на практиці. Проте зазначене не є приводом позбавляти сторони відносин банкрутства мати ще одну можливість врегулювання боргів та отримання задоволення вимог. Замість налагодження механізму правового регулювання відносин банкрутства, як це робиться у розвинутих правових системах, законодавець віддав перевагу найпростішому вирішенню проблем правового регулювання мирової угоди¹².

Створюється стійке враження, що вітчизняний законодавець – прихильник відмови від унормування мирової угоди як процедури банкрутства – перебувають у часовому та просторовому вакуумі. Поза межами його уваги залишилися й величезна правова спадщина правового регулювання мирової угоди та її аналогів, і досвід правової регламентації цієї процедури у зарубіжних країнах. А отже, відсутність будь-якого бажання покращити правове становище сторін відносин банкрутства з огляду на те, що при застосуванні цієї процедури у вигаді можуть бути як боржник, так і його кредитори.

Значення мирової угоди як судової процедури банкрутства, що застосовувалася у провадженні у справі про банкрутство (неспроможність), конкурсному процесі, усвідомлювали ще в історичному минулому. Мирова угода

надає вигоди не тільки для самого неспроможного боржника, відновлюючи його у всіх правах, повертаючи йому свободу управління та розпорядження майном, але й для кредиторів, коли ліквідація обіцяє затягнутися на довгий час та поглинути значну частину майна¹³.

Правову конструкцію мирової угоди можна знайти у прадавньому праві. Розвиток свого унормування вона отримала у середньовіччі і саме за тих часів набула якості спеціальної процедури, яка застосовувалась у відносинах банкрутства.

Генезис правового регулювання мирової угоди та її різновидів свідчить про те, що її конститутивні риси були вироблені у період середньовічного партикуляризму та законодавчо закріплені, переходили із століття в століття у майже незмінному вигляді до законодавства більшості країн світу, зазнаючи лише збагачення та вдосконалення¹⁴.

¹² Радзивілюк (н 2) 112.

¹³ Г Шершеневич, *Конкурсный процесс* (Статут 2000) 438.

¹⁴ В Радзивілюк, *Запобігання банкрутству (неспроможності): господарсько-правовий аспект* (Аспект-Поліграф 2013) 315.

Аналіз іманентних мировій угоді рис, які знайшли своє закріплення положеннями середньовічного законодавства, законодавства нового часу (вже у XIX ст., як у законодавстві, яке діяло на території нашої країни, так і в законодавстві зарубіжних країн, наприклад Англії, Бельгії, Італії, Нідерландів, Німеччини, Франції, були унормовані не лише мирового угода та її аналоги, а й значне різноманіття судових процедур, що попереджували банкрутство боржників) і сучасного законодавства про банкрутство, неспроможність, конкурсного законодавства, яке існувало та існує у цей час у країнах – провідних представниках основних правових сімей світу (Бельгії, Індії, Італії, Ірландії, Нідерландів, Німеччини, США, Франції, Хорватії та інших), дає змогу дійти висновку про нагальну необхідність їх вивчення, а в майбутньому й введення до національного законодавства України з метою його вдосконалення.

Проте відтворення досвіду законодавчої регламентації мирової угоди та її аналогів, який існує в інших країнах, означає передусім використання такого досвіду з урахуванням конкретних умов та правових традицій, що історично склалися у нашій країні, враховуючи, якою мірою цей досвід буде прийнятний саме до економічних реалій України.

Вважаємо, що необхідність повернення до вітчизняного законодавства про банкрутство судової мирової угоди або запровадження правового регулювання її модифікованих аналогів обумовлюються таким:

– сучасному законодавству про банкрутство, неспроможність, конкурсному законодавству притаманна така характерна риса, як процесуальний плюралізм, який проявляється в існуванні різноманітних правових форм розв'язання проблем неплатоспроможності, зокрема судових процедур банкрутства. На жаль, у вітчизняному законодавстві не спостерігається дотримання принципу процесуального плюралізму, що, зі свого боку, веде до значного зниження його дієвості;

– позбавлення від неефективної на практиці судової процедури мирової угоди у тому вигляді, в якому вона існувала у нашому законодавстві про банкрутство не можна назвати виходом із ситуації, що склалася;

– з огляду на існуючі світові тенденції розвитку законодавства про банкрутство, неспроможність, конкурсного законодавства, які полягають не тільки у створенні нових економіко-правових форм, що опосередковують процедури банкрутства, неспроможності, конкурсу, а й спрямовані на подальшу оптимізацію вже існуючих процедур, вважаємо за доцільне з метою покращення ефективності правової регламентації мирової угоди та застосування її на практиці запропонувати таку модель процедури, щоб вона запрацювала, стала привабливою як для боржника, так і для кредиторів та інших учасників провадження у справі про банкрутство.

Відновлення у вітчизняному законодавстві про банкрутство правової регламентації судової мирової угоди та запровадження до нього інших

процедур, які можуть покращити правове становище боржника, дати можливість останньому задовольнити вимоги кредиторів та знайти вихід із кризового фінансового становища є вельми актуальним у сьогоднішні найважчі для України часи.

З огляду на багатий і різноманітний історичний досвід правового оформлення відносин, що виникають при зверненні до такої судової процедури банкрутства, неспроможності, конкурсу, як мирова угода, та сучасних світових тенденцій розвитку зазначеного законодавства, вважаємо за доцільне з метою посилення контролю за виконанням мирової угоди, покращення ефективності її правової регламентації та застосування на практиці передбачити у законодавчому порядку положення стосовно того, що до дня проведення судового засідання, на якому має бути розглянуте клопотання про затвердження мирової угоди, колегіальні органи кредиторів мають обрати особу, яка буде контролювати виконання умов мирової угоди. Обрання названої особи (осіб) від представницьких органів кредиторів має бути здійснено у відповідні законодавчо визначені строки до дня проведення судового засідання, на якому має бути розглянута заява про затвердження мирової угоди. Суду одночасно може бути надано право призначення у порядку, визначеному КУзПБ, особи (можливо, арбітражного керуючого), яка теж буде здійснювати відповідний контроль, у процесі якого у визначеній періодичності господарському суду мають надаватися відповідні звіти стосовно здійснення умов мирової угоди. Доцільним буде ввести до КУзПБ норму, яка б передбачала серед документів, які мають бути надані до господарського суду до дня проведення судового засідання, на якому має бути розглянуте клопотання про затвердження мирової угоди, відповідного звіту розпорядника майна боржника або керуючого санацією або ліквідатора, який має бути розглянутий у його межах цього судового засідання. Законодавчо визначені умови мирової угоди мають містити положення, які обмежують право боржника стосовно здійснення певних юридичних дій, зокрема розпорядження належним йому майном, до моменту виконання, ним умов мирової угоди. без дозволу осіб, які призначаються для спостереження за виконанням умов мирової угоди. Визначитись із правом забезпечених кредиторів щодо блокування прийняття рішення щодо укладення мирової угоди. Встановити, на який граничний термін може укладатися мирова угода та можливість продовження такого терміну, якщо боржник, зокрема, погасив у межах первісного законодавчо визначеного строку значний (законодавчо визначений) відсоток своєї заборгованості перед кредиторами.

Висновки. Нині чинне українське законодавство про банкрутство не містить правової регламентації такої судової процедури банкрутства, як мирова угода. У Законі України “Про відновлення платоспроможності

боржника або визнання його банкрутом” мировій угоді був присвячений окремий розділ V.

Ігнорування вітчизняним законодавцем як історичної спадщини унормування мирової угоди та судових процедур, створених на основі правової конструкції мирової угоди, так і сучасних загальносвітових тенденцій у сфері регламентації відносин банкрутства, неспроможності, конкурсу, при наявному євроінтеграційному курсі нашої країни, призвело до значних прорахунків та прогалин в унормуванні відносин банкрутства, зменшенні ефективності законодавства про банкрутство, позбавлення сторін правовідносин банкрутства мати ще одну можливість врегулювання боргів, виходу з кризового фінансового становища, відновлення платоспроможності, збереження свого бізнесу та отримання задоволення вимог.

Не тільки в питаннях подальшого реформування законодавства України про банкрутство, а й у національній правовій теорії та правозастосовній практиці залишається цілий пласт проблем, пов’язаних із:

- доцільністю відродження у вітчизняному законодавстві судової мирової угоди в рамках провадження у справі про банкрутство;
- формуванням нової моделі цієї процедури, з вирішенням питань співвідношення норм КУзПБ і ГПК України в аспекті можливості укладення мирової угоди в межах провадження у справі про банкрутство та багато інших.

Зазначені та інші проблеми в контексті досліджуваних питань потребують подальших наукових розвідок з метою відновлення правового регулювання мирової угоди у провадженні у справі про банкрутство з урахуванням накопиченого світового досвіду її правового регулювання.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Radziviluk V, *Bankruptcy prevention (insolvency): economic and legal aspect* (Aspect-Polygraph Publishing House LLC 2013) (in English).
2. Shershenevych H, *Konkursnyy protsess* (Statut 2000) (in Russian).

Journal articles

3. Radziviluk V. *Kontseptualni zminy tsilovoyi spryamovanosti novitn'oho zakonodavstva pro bankrut-stvo* (2019) 8 *Pravo Ukrainy* (in Ukrainian).

Newspaper articles

4. Polyakov B, Polyakov R, ‘Miski kvity abo Myrova uhoda u protseduri bankrut-stva’ [2020] 13 (1467) *Zakon i biznes* <<https://zib.com.ua/ua/141984.html>> (accessed: 10.04.2022) (in Ukrainian).

5. Postanova KHS VS shchodo mozhlivosti ukladennia myrovoi uhody pislia vvedennia v diiu Kodeksu z protsedur bankrutstva (*Yurydychna Hazeta online*, 24.07.2020) <<https://yur-gazeta.com/golovna/postanova-kgs-vs-shchodo-mozhlivosti-ukladennya-mirovoyi-ugodi-pislya-vvedennya-v-diyu-kodeksu-z-pro.html>> (accessed: 10.04.2022) (in Ukrainian).

Valeria Radzyviliuk

SETTLEMENT AGREEMENT IN CASE OF INSOLVENCY (BANKRUPTCY)

ABSTRACT. Integration processes have aroused great interest not only in the legislation of European countries, the provisions of which regulate the relationship of bankruptcy, insolvency, contest, to study the agreed development in the legal regulation of these relations but also in sources of law that existed in the past and were devoted to these issues. The common trade and economic roots and business customs, on the basis of which the European bankruptcy law was born and received its further development, contribute to this interest.

Ukraine's desire to become a full member of the European Community, the processes of European integration determine not only the development of new regulations, but also the improvement of existing ones that better meet today's requirements. National Bankruptcy Law and the Code of Bankruptcy Procedures of Ukraine as the main external form of its legal and official existence is a component of European legal culture, as evidenced by the current state of European law, the provisions of which regulate those relations, which we have called bankruptcy.

A study of the provisions of foreign legislation on bankruptcy, insolvency, contest law allows us to conclude that the trends in the legal regulation of insolvency, which began to become apparent and became especially evident in the last century, should certainly emphasize the shift in emphasis in regulating these relations in the direction of establishing legal preconditions for creating the most favorable conditions for the debtor in order to restore its solvency and settle its debts, which to some extent now occurs in almost all countries, especially in developed economies.

However, when referring to the provisions of domestic bankruptcy law, it turns out that without comprehensive legal regulation will remain an important institution of bankruptcy – it is a settlement agreement, which for twenty years was regulated by bankruptcy law.

Several domestic scholars, in particular O. Biryukov, A. Butyrsky, I. Vechirko, V.

The purpose of the article is: to identify the grounds, problems, and consequences of the refusal of the Ukrainian legislator from such bankruptcy proceedings as settlement agreement; to formulate proposals for improving the legislation of Ukraine on bankruptcy in terms of the problems under investigation.

It is established that with the adoption of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, the legal regulation of relations related to the insolvency of competitive entities that have the status of a legal entity has undergone significant changes. In this regard, the answer to the question of whether the rules of bankruptcy law contain enough

Валерія Радзивілюк

provisions that can help solve the problem that arises in connection with and due to the insolvency of such debtors.

The author concludes that: the global trends of this time in the regulation of bankruptcy, insolvency, contest are those related to the introduction of this legislation multivariate options to prevent bankruptcy (insolvency) of the debtor; has extensive European experience in the legal regulation of the settlement agreement in the historical past and present; the lack of normalization of the national law of the settlement agreement will contribute to the deterioration of the legal position of the debtor, violation of one of the main tasks of regulation of these relations – ensuring the balance of interests of participants in bankruptcy.

KEYWORDS: settlement agreement; settlement agreement in bankruptcy proceedings; debtor; bankruptcy legislation; bankruptcy proceedings.